

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo

Bodø, den 27.02.13
Ark. 12/082-14/541.7/SJ

Kopi til:
Se liste

KOMMENTARER TIL KUNNSKAPSINNHEITING OM VIRKNINGER AV PETROLEUMSVIRKSOMHET I DET NORDØSTLIGE NORSKEHAVET

Innledning

Det vises til den gjennomførte kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleums-
virksomhet i det nordøstlige Barentshavet som er på høring.

Den nevnte kunnskapsinnhenting representerer en belysing av de forhold som kan oppstå
som følge av en evt. petroleumsvirksomhet i utredningsområdet. Nordland Fylkes Fiskarlag
mener det er et solid arbeid som er gjennomført av de enkelte involverte instansene og det er
et svært omfattende materiale som er presentert der svært mange sider av problemstillingene
rundt petroleumsvirksomhet er belyst.

For Nordland Fylkes Fiskarlag er det i første rekke arealkonflikter og miljøhensyn som gjør at
en har inntatt en holdning om at det ikke bør åpnes for petroleumsvirksomhet i det nordøstlige
Barentshavet opp til Troms II. Den foreliggende kunnskapsinnhenting har forsterket det
synet som også tidligere er tilkjennegitt av Nordland Fylkes Fiskarlag noe som vil bli
kommentert i det følgende.

Arealkonflikter

Etter Nordland Fylkes Fiskarlags mening er det arealkonflikter mellom fiskeri og petroleums-
virksomhet som vil være den største utfordringen med hensyn til den sameksistensen som
mange påberoper seg bør være mulig i få til utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. De 2
utredningene som er gjort på fiskeri av henholdsvis Fiskeridirektoratet og SALT bekrefter og
dokumenterer den store fiskeriaktiviteten over hele året i disse områdene. Riktignok er ikke
fiskeriaktiviteten like stor gjennom hele året, men rapportene konkluderer med en helårlig
fiskeriaktivitet.

Fiskeridirektoratet har registrert fiskeriaktiviteten over flere år i Nordland III, IV, V, VI, VII og Troms II for fartøy over 15 meter. Det er registreringer både gjennom sporing av de aktuelle fartøyene samt at det er registrert innmeldinger via Kystvaktsentralen på Sortland. Alle disse registreringene bekrefter den store fiskeriaktiviteten i disse områdene gjennom store deler av året i fisket på mange ulike arter og med forskjellige redskapstyper. Disse representerer hver for seg og samlet store verdier både for flåten, fiskeindustrien og avledet virksomhet både i de typiske fiskeristrøkene, men også på mer sentrale steder med et godt utbygd servicenett. Sysselsettingsmessig har denne virksomheten også stor betydning.

Bedriften SALT har foretatt en kartlegging av fiskeriaktiviteten til den delen av fiskeflåten som ikke er underlagt sporing slik flåten over 15 meter er. Det har i denne forbindelsen bl. a vært gjennomført møter med lokale fiskere for å få oppdatert informasjon om fiskeriene.

I *sammendragsrapporten* fremkommer på side 38 at "*Det aller meste av fangsten i Nordland VI foregår med havgående fartøy over 28 meters lengde.*" Det er mulig at det kvantumsmessig er slik, men kystfiskeflåten har i alle år utvist stor aktivitet i dette området som er meget viktig for denne flåten i store deler av året. Dersom kystflåten skulle bli presset ut av dette området vil det få store negative konsekvenser da vi snakker om mindre mobile fartøy som også leverer råstoffet lokalt i de vestligste kommunene i Lofoten.

I en "faktaboks" på side 38 kommer det frem at makrell ikke er en veldig aktuell art for fangst i analyseområdet selv om det er tatt noen fangster fra Lofoten og sørover de siste årene. Det fremkommer også at det er usikkert hvordan dette fiskeriet vil utvikle seg.

Det som fremkommer foran er feil. Nordland Fylkes Fiskarlag synes det er merkelig at ikke utreder har fått med seg at det er et stort fiske etter makrell som foregår i Nordland gjennom hele våren og sommeren og mengden makrell i disse områdene har vært meget stor.

Havforskningsinstituttet gjennomførte i juli – august 2012 et økosystemtokt i Norskehavet. Herunder ble det konstatert betydelige mengder makrell i store deler av utredningsområdet. Havforskningsinstituttet bekrefter med det at makrellen i forhold til tidligere har fått en mer nordlig og østlig utbredelse enn for få år siden. Dette er altså ikke hensyntatt i de foreliggende rapportene.

Disse undersøkelsene bekrefter det inntrykket en får gjennom Fiskeridirektoratets kartlegging, nemlig at fiskeriaktiviteten er stor. Den samme rapporten beskriver fiskeriaktiviteten i hvert av områdene fra Nordland III til Troms II. Det som fremkommer som konklusjon er at det er sildefisket som er dominerende i kvantum og at det er de største fartøyene som bringer på land mest fisk. Dette er korrekt, men en må ikke tape av syne at den helårlige fiskeriaktiviteten som bedrives med mindre fartøy er den viktigste for lokalsamfunnene i Trøndelag og Nordland. Det er denne aktiviteten som opprettholder bosettingen i mange mindre og svært fiskeriavhengige samfunn og ikke i like stor grad sildefisket med store fartøy som leverer fangst til anlegg i Nord – Norge, men også for en stor del i Sør – Norge.

Dersom noen etter å ha gått gjennom rapporten fra Fiskeridirektoratet konkluderer med at det i hovedsak bare er et fiske etter sild 2 – 3 måneder i året som er det viktige er det altså helt feil.

For det enkelte fartøy er det viktig å merke seg at selv bare små endringer i fangstgrunlaget kan være avgjørende for lønnsomheten.

I rapporten fra SALT fremkommer det en del påstander om hva som er viktige fiskeri-kommuner i Nordland basert på landet kvantum. Landet kvantum kan være én parameter å måle ut fra. Et annet, og kanskje bedre parameter er fangstverdi. Kanskje burde det i denne sammenhengen være et både óg noe som ville gitt et mer korrekt bilde av fiskerinæringen og som også ville fremstilt den i et mer positivt lys.

Vi legger også merke til at i det presenterte "årshjulet for fiskeriaktiviteten etter ulike arter utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja" er utelatt et omfattende sommerfiske etter sild både i Lofoten og på Helgeland. Det er også utelatt et betydelig fiske etter makrell i store deler av Nordland, men hovedsakelig i Lofoten og Vesterålen. Spesielt er det den mindre kystflåten som driver begge disse pelagiske fiskeriene med god lønnsomhet. Disse fiskeriene er også meget viktige for den pelagiske industrien i Nordland.

De to nevnte rapportene underbygger etter Nordland Fylkes Fiskarlags mening svært klart det som fra vår side tidligere har hevdet, nemlig at det er ikke rom for både en fiskerinæring og en petroleumsnæring i utredningsområdet. Alle oversikter dokumenterer en varierende, men dog omfattende fiskeriaktivitet i området gjennom året. Det er åpenbart at hensyn tatt til alle de nødvendige aktiviteter som må foregå før og under en driftsfase for petroleumsnæringen så vil det ikke være plass for noen fiskerinæring i området slik vi kjenner denne i dag.

I denne sammenhengen ønsker vi også å trekke frem resultatene av Havforskningsinstituttet sine undersøkelser både på Nordkappbanken i 1996 og utenfor Vesterålen i 2009 om hvilken skremmeeffekt seismikk har på fisk. Konklusjonene derfra er meget tydelige på at seismikk har skremmeeffekt på fisk. Fisken settes i bevegelse og selv om det kortvarig er økt fangstrate på garn så er det dokumentert at fisken settes i bevegelse og at en får en generelt lavere fangstrate. Dette betyr at en kan ikke snakke om sameksistens verken i forhold til seismikk eller i forhold til en lete- eller produksjonsfase. Alle som i denne sammenhengen benytter dette begrepet har enda ikke tatt inn over seg de fakta som eksisterer omkring dette temaet.

Akvaplan – Niva AS har utarbeidet en rapport om virkninger av petroleumsvirksomhet for fiskeri og havbruk ved normal drift. I rapporten er det med bakgrunn i utredningene om fiskeri satt opp matriser som forsøker å belyse påvirkninger av fiskeri i de enkelte områdene i de ulike faser av petroleumsvirksomheten og over året (kvartalsvis). Etter Nordland Fylkes Fiskarlags mening fremstår det som underlig at virkningene av seismikk i Nordland VI nærmest er ikke – eksisterende fra og med 2. kvartal og ut året. Dette rimer dårlig med den fiskerikartleggingen som foreligger. Dessuten fremgår det ikke hvilken avstand mellom seismikk og fiskeri som er lagt inn i matrisen. For oss synes det som om Akvaplan – Niva i for liten grad har lagt vekt på dokumentert skremmeeffekt og nødvendig avstand mellom seismikk og pågående fiskeri.

Virkninger av petroleumsvirksomhet på miljøet

Nordland Fylkes Fiskarlag registrerer at kunnskapsinnhenting rundt miljøpåvirkning av petroleumsvirksomhet går svært langt i å konkludere med at miljøspørsmålet alene ikke er noe grunnlag for å forhindre en oppstart av petroleumsvirksomhet i utredningsområdet. I de ulike rapportene som omhandler miljøet pekes det for det første på at sannsynligheten for at det skal skje et uhell som er av et slikt omfang at det kommer vesentlige mengder olje på havet er svært, svært liten. Dernest konkluderes det med at dersom det usannsynlige likevel skulle komme til å skje så viser oljedriftsimuleringer og øvrige vurderinger at oljeutslipp ikke vil ha negativ innvirkning for fisk og øvrige organismer på bestandsnivå.

Nordland Fylkes Fiskarlag har ikke i detalj gått gjennom alle rapportene som omhandler dette temaet, men en sitter igjen med et inntrykk at det som fremkommer som konklusjoner i rapportene generelt er "skrivebordsteorier" og basert på modeller som ikke er prøvd i praksis.

Felles for de utredningene som er gjort i forhold til miljø er at de langt på vei konkluderer med en usikkerhet rundt miljøkonsekvensene av petroleumsvirksomhet i utredningsområdet. For det første er det slik at det er gjort beregninger på sannsynligheten for miljøkonsekvenser i utredningsområdet definert som returperiode som er definert som antall år mellom to oljeutblåsninger som gir en gitt konsekvens. Avhengig av område og aktivitetsbilde varierer denne mellom 750 – 7.500 år. Dernest vil graden av miljøpåvirkning variere ut fra tidspunkt på året et uhell skjer, oljetype og andre parametere.

Nordland Fylkes Fiskarlag mener at selv om risikoen for at en oljeutblåsning skal skje er liten er den likevel til stede. Et poeng i så måte er at om det er beregnet at det vil være flere tusen år mellom hver utblåsning kan den første komme allerede om ett år, 5 år eller 20 år. Og når utblåsningen kommer vil den mest sannsynlig komme på verst tenkelig tidspunkt i forhold til miljøet, jfr. Murphys Lov som postulerer at dersom noe kan gå galt så gjør det det, og da gjerne på det verst tenkelige tidspunkt.

Utredningene konkluderer med at *dersom* det skulle skje uhellsutslipp av verste sort så vil dette kunne få alvorlige langsiktige miljøkonsekvenser. I verste fall mener Det norske Veritas at en kan ha mellom 3 – 10 års restitusjonstid i forhold til fisk og plankton. Selv om sannsynligheten for et uhellsutslipp av en slik karakter er liten er den likevel til stede. Det er derfor svært betenkelig at noen i det hele er villig til å ta slike sjanser i forhold til miljøet.

Nordland Fylkes Fiskarlag ser det slik at dersom tilhengerne av petroleumsvirksomhet i utredningsområdet får det som de vil så er det miljøet, fiskeriene og befolkningen i områdene som bærer risikoen, mens det er andre områder / tettstedene og tilreisende arbeidere som høster den økonomiske gevinsten med petroleumsvirksomhet i Lofoten og Vesterålen.

Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Det fremkommer av flere rapporter at kystnære fiskerier og tilhørende fiskeindustri er bærebjelken i næringslivet i mange samfunn på kysten. Dersom disse næringsveiene går til grunne eller blir betydelig redusert så vil også kystsamfunnene slite selv om en petroleumsnæring skulle gi noen hundre arbeidsplasser. *Hvor* mange nye arbeidsplasser en egentlig snakker om i petroleumsnæringen er imidlertid et svært åpent spørsmål viser kunnskapsinnhenting. I denne sammenhengen må det være tillatt å peke på at man vet hva man har, men ikke hva man får.

I dette ligger ikke en påstand om at alle arbeidsplasser i fiskerinæringen vil forsvinne dersom det startes opp petroleumsvirksomhet i utredningsområdet. Imidlertid vil mulighetene for å drive fiskeri bli dårligere og vi risikerer at fiskerinæringen i områdene sakte, men sikkert forsvinner. Hvor fort denne utviklingen vil gå er det vanskelig å ha noen formening om, men jo større konfliktnivå jo raskere utvikling. Først og fremst vil dette være i forhold til arealkonflikter, men miljøspørsmålet er også avgjørende.

I rapporten til Norut og Møreforskning om ringvirkninger kommer det frem at en langvarig stagnasjonsperiode i Hammerfestregionen ble snudd til vekst som følge av Snøhvitutbyggingen. Det er også pekt på at lokale leveranser til anleggsinvesteringene utgjorde 4,5 % av de

totale investeringene. I samme rapport kommer det frem at lokale og regionale ringvirkninger av offshore – prosjekter nærmest er fraværende. I slike prosjekter vil de største andelene av leveransene komme fra etablerte subsea – klynger og andre klynger i Norge og Europa med betydelig erfaring med offshorevirksomhet. Slik utsiktene er beskrevet for utredningsområdet er sannsynligheten for etablering av landanlegg liten og det kan godt tenkes utbyggingsløsninger uten ilandføring av verken olje eller gass. Nordland vil da kun være en råvareleverandør og den som sitter med risikoen forbundet med petroleumsvirksomheten.

I en rapport fra Menon m. fl. kommer det frem en påstand om at antall sysselsatte i oppdrett i Lofoten er høyere enn innenfor fiskeri. Dette mener Nordland Fylkes Fiskarlag er helt feil og utreder må ha basert sin konklusjon på feilaktige data.

Menon m. fl. prognoserer fremtiden for Lofoten, Vesterålen og Senja som lite oppløftende de nærmeste 10 – årene uten ny virksomhet. Nordland Fylkes Fiskarlag tar prognosene til orientering og registrerer at sammenlignet med landet for øvrig er både alderssammensetning, lønn, utdanning, fremskriving av økonomisk vekst m.v. meget ugunstig. Dette er selvsagt en utfordring som en må ta inn over seg eller blir det lite attraktivt å bo i disse områdene.

Imidlertid er ikke petroleumsvirksomhet alene nøkkelen til en positiv utvikling. Heller kan en anta at petroleumsvirksomheten har vært en sovepute i forhold til å utvikle eksisterende næringer og etablere nye næringer. Konkurransen om arbeidskrafta er stor og for fiskerinæringens vedkommende er denne også for kostbar i forhold til å kunne konkurrere på markedene om bearbejdede produkter. Det er derfor behov for større grad av innovasjon og teknologisk utvikling innenfor fiskerinæringen.

På litt lengre sikt vil en ha mye mer igjen for å satse på andre næringer enn petroleumsvirksomhet for å bringe regionene på samme nivå med hensyn til nevnte parametere som resten av landet.

Oljevernberedskap

Det norske Veritas har laget en rapport som omhandler oljevernberedskapen i det nordøstlige Norskehavet. Bla. a konkluderes det med at mange av de aktuelle borelokasjonene er så nært land at de setter nye krav til kystberedskap. Etter Nordland Fylkes Fiskarlags mening betyr dette utvikling av helt nye beredskapssystemer, ny teknologi og ny kunnskap. En slik utvikling vil nødvendigvis måtte ta tid når en ser på hvor liten progresjon det har vært i oljevernberedskapen de siste 2 – 3 tiårene.

Med beregnet korteste drivtid for olje på kun 17 timer i de verst tenkelige tilfeller setter det så enormt store krav til en oljevernberedskap at disse nærmest er umulig å innfri. Dette betyr at stranding av olje i et slikt tilfelle vil være nærmest uunngåelig med de konsekvenser det innebærer for miljøet både på land og sjø.

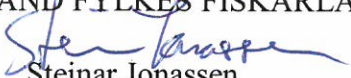
Dispergering av olje som beredskapstiltak nevnes også som en mulighet som både er effektivt og hensiktsmessig. Nordland Fylkes Fiskarlag er svært skeptisk til bruk av dispergeringsmidler som løser opp olje og sender den ned i vannmassene. Konsekvensene ved bruk av dispergeringsmidler er lite utredet. Hva blir f. eks konsekvensen for bunnsamfunn, korallrev og svamper dersom oppløst olje havner på havbunnen? Hva blir konsekvensen for fiske og plankton dersom denne oppløste oljen blir svevende i vannmassene og driver av sted? Hvor langt kan denne oljeoppløsningen drive før den forsvinner helt og kan den havne opp i arktiske strøk og forårsake uante miljøskader?

Det må ikke bli slik at en tenker at "ute av syne – ute av sinn" er en akseptabel politikk i forhold til mulige oljesøl.

De modelleringer som Det norske Veritas har gjort viser etter Nordland Fylkes Fiskarlags mening at dersom det skjer en oljeutblåsning av særlig omfang vil spredningen av olje fort bli katastrofal for miljøet. Ved gunstige værforhold vil en kunne samle opp en del olje, men ugunstige forhold kan føre til at lite samles opp og at det meste brytes ned i sjøen og / eller havner på land. Uansett vil det få konsekvenser ikke bare for fiskerinæringen, men også for andre næringer, herunder turistnæringen som er avhengig av et kvalitativt godt miljø for å kunne markedsføre sin næring med den samme argumentasjon som en har brukt frem til nå.

Nordland Fylkes Fiskarlag mener at de rapportene som Kunnskapsinnhentingens har frembrakt gir den nødvendige kunnskap for å kunne ta stilling til om det bør åpnes for petroleumsvirksomhet i det utredede området av det nordøstlige Norskehavet.

Etter en totalvurdering av den kunnskapen som er fremkommet mener Nordland Fylkes Fiskarlag at områdene i fremtiden må forbli uåpnet.

Med hilsen
NORDLAND FYLKES FISKARLAG

Steinar Jonassen

Kopi til:

Storingsrepresentantene fra Nordland
Fiskeri- og kystdepartementet, 0032 Oslo
Nordland Fylkeskommune, 8042 Bodø
Norges Fiskarlag, 7462 Trondheim
Fiskarlaget Nord, 9251 Tromsø
Fiskarlaget Midt - Norge, 7462 Trondheim
Folkeaksjonen oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja
Styremedlemmene i Nordland Fylkes Fiskarlag